

С Т А Н О В И Щ Е

От доц. д-р **Милен Велчев Велев**, Университет „Проф. д-р Асен Златаров“ - Бургас, член на научно жури в конкурс за заемане на академична длъжност ”ПРОФЕСОР”, определено със заповед № УМО- 132/19.05.2021 г. на Ректора на Бургаски свободен университет, в област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки, професионално направление 3.8. Икономика (Микроикономика, Макроикономика, Човешки капитал), ДВ, бр. 25/26.03.2021 г.

Кандидат: доц. д-р **Мария Иванова Нейчева**, Бургаски свободен университет

I. Обща характеристика на научната и научно-приложната продукция на кандидата

I.1. Общо описание на представените материали (монографии, учебници, статии, доклади, проекти и др.) по изследователски области

Доц. д-р Мария Иванова Нейчева участва в конкурса за професор с 20 бр. публикации. От представените публикации 15 са самостоятелни разработки.

Сред представените публикации следва да се открият:

- ✓ Двете самостоятелни монографии: Нейчева, М., Човешки капитал, икономически растеж, пазар на труда: теоретични парадигми срещу емпирични доказателства. Бургаски свободен университет, 2021, ISBN: 978-619-253-000-6; Нейчева, М., Икономика на многонационалната корпорация: предпоставки, практики, последици. Флат, Бургас, 2018, ISBN: 978-619-7125-42-9.
- ✓ Един доклад, публикуван в научни издание, което е реферирано и индексирено в световноизвестни бази данни с научна информация: Jecheva, V., E. Nikolova, M. Neycheva, Web-based and blended learning for interdisciplinary studies in universities. Proceedings, 6th International Conference on Multimedia, Computer Graphics and Broadcasting, MulGraB 2014, 2015, с. 13–16, DOI:10.1109/MulGraB.2014.10.
- ✓ Три студии, публикувани в научни издания, реферирани и индексирани в световноизвестни бази данни с научна информация: Neycheva, M., I. Neychev, Overeducation and economic growth: theoretical background and empirical findings for the region of Central and Eastern Europe. Economic Studies (Ikonomicheski Izslvania), 5, 2020, pp. 124-142, ISSN: 0205-3292 (Print); Neycheva, M., How might the negative impact of higher education on growth be explained? The role of vertical qualification (mis)match in an MRW-type model. Economics of Transition and Institutional Change, том 27(4), 2019, pp. 943-969, ISSN: 2577-6983 (Online); Neycheva, M., K. Joensen, Higher Educational Attainment for Growth: the MRW model for Iceland. Scandinavian Journal of Educational Research, том 63(3), 2019, pp.301-316, ISSN: 0031-3831 (Print), ISSN: 1470-1170 (Online).

Освен посочените шест публикации, кандидатът участва в конкурса с

14 статии, научни доклади, учебници и учебни помагала, публикувани в реномирани научни издания в България и в чужбина.

Пет от разработките са колективни – 4 студии и 1 доклад от научна конференция.

Прочитът на тези разработки ясно показва, че са изследвани интересни, актуални и същевременно сложни и значими проблеми от икономическата теория и практика. Качеството на самите публикации разкрива, че кандидатът за академичната длъжност „професор“ се доказва като много добър изследовател, умеещ да идентифицира проблемите, да ги анализира и на тази основа да формулира изводи и обосновава научни идеи.

Доц. д-р Мария Иванова Нейчева участва в четири национални и два международни научни и образователни проекти, на единият от които е научен ръководител.

I.2. Обща характеристика на научната, научно-приложната и преподавателска дейност на кандидата

В научната и научно-приложната дейност на доц. д-р Мария Нейчева е налице последователност, логичност, приемственост, научна коректност и конструктивност. Пролитчава нейният траен интерес към изследването на проблемите на човешкия капитал, икономическия растеж и пазара на труда. Прави впечатление добрата литературна осведоменост, успешното използване на най- съвременни изследователски подходи при формулиране и доказване на научните тези.

На тази основа проличава личният принос на доц. д-р Мария Нейчева, изразяващ се в задълбочено изследване, творческо осмисляне и доразвиване на теорията и методологията в областта на икономическата теория.

Преподавателската дейност на доц. д-р Мария Нейчева е свързана с интересите ѝ в областта на Макроикономика, Микроикономика, Управленска икономика, Транснационални и мултинационални корпорации и банки и др. Приложена е справка за пълно или частично разработени учебни курсове, включени в платформата за електронно обучение „Moodle“ на БСУ.

За целите на преподаването, доц. Нейчева е разработила учебник по бизнес икономика и учебно помагало по управленска икономика.

Следва да се отбележи, че през 2014г., доц. Нейчева получава Награда за качествено изпълнение на интензивна програма „Стратегически бизнес решения в рисковата и бързопроменяща се среда“ (МОН), а през 2019г. получава наградата „Преподавател на годината“, Първи годишни награди на фондация „Евгений Мосинов“ - Бургас.

II. Количествена характеристика на научната продукция на кандидата

Справката за изпълнение на минималните национални изисквания за заемане на академичната длъжност „професор“, според приложението към чл. 1а, ал.1 от Правилника за прилагане на Закона за развитието на академичния състав в Република България, показва следното:

Показател 1 - Дисертационен труд за присъждане на образователна и научна степен „доктор“ – 50 точки.

Показател 3 - Хабилизационен труд – монография - 100 точки.

Сума от показателите от 4 до 10 – 315 точки

Публикувана монография, която не е представена като основен хабилитационен труд – 1 бр. самостоятелна – 100 точки.

Статии и доклади, публикувани в научни издания, реферирани и индексирани в световноизвестни бази данни с научна информация – 1 бр.- 10 точки.

Статии и доклади, публикувани в реферирани списания с научно рецензиране или публикувани в редактирани колективни томове – 10 бр. – 100 точки.

Студии, публикувани в научни издания, реферирани и индексирани в световноизвестни бази данни с научна информация – 3 бр. – 90 точки.

Студии, публикувани в нереперирани списания с научно рецензиране или публикувани в редактирани колективни томове- 2 бр. – 15 точки.

Сума от показателите от 11 до 13 – 145 точки

Цитирания или рецензии в научни издания, реферирани и индексирани в световноизвестни бази данни с научна информация или в монографии и колективни томове – 9 бр. – 135 точки.

Цитирания в монографии и колективни томове с научно рецензиране – 1 бр. - 10 точки.

Сума от показателите от 14 до 21 – 180 точки

Участие в национален научен или образователен проект- 4 участия- 60 точки.

Участие в международен научен или образователен проект- 1 участие- 20 точки.

Ръководство на международен научен или образователен проект- 40 точки.

Публикуван университетски учебник – 40 точки

Публикувано университетско пособие – 20 точки

Приложена е и подробна справка за изпълнение на допълнителните изисквания на Центъра по икономически и управленски науки за заемане на академичната длъжност „професор“ на доц. д-р Мария Иванова Нейчева, във връзка с чл. 59 (3) и Приложение №3 от Правилника за развитието на академичния състав в БСУ.

Това показва, че доц. д-р Мария Нейчева изпълнява количествените характеристики на наукометричните показатели- от общ брой минимални 550 точки, тя изпълнява 790 точки.

III. Оценка на резултатите и научния принос на кандидата

Основната част от представените за рецензиране материали са групирани в няколко основни направления:

- ✓ Човешкият капитал, измерен чрез образоваността на работната сила, и влиянието му върху дългосрочното икономическо развитие.
- ✓ Изследване на зависимостта „образование на работната сила - пазар на труда и квалификационни несъответствия – икономически растеж“.
- ✓ Сферата на многонационалните корпорации;
- ✓ Микроикономическа проблематика.

Според справката за оригиналните научни приноси, представена от доц. д-р Мария Нейчева, в представените публикации се открояват следните *теоретични приноси*:

1. Доразвит е неокласическият модел на растежа с човешки капитал, разработен от Менкю, Ромър и Уейл в две насоки: 1). диференциране на влиянието на различните образователни равнища – средно и висше и 2). разграничаване на вертикалните квалификационни несъответствия (свърхобразоваността при заетите с висше образование) от квалификационните съответствия.

2. Изградена е теоретична рамка за каналите и механизмите на влияние на квалификационните несъответствия върху съвкупния продукт.

3. Систематизирани са факторите за квалификационните несъответствия, като са разграничени факторите от страна на търсенето на даден вид образование (образователна степен) от тези, произтичащи от предлагането на даден вид образование (образователна степен).

4. Предложен е метод за оценка на вертикалните квалификационни несъответствия при заетите с висше образование (МСКО 5-8), която комбинира статичния подход на матрицата на съответствията със статистическия подход, базиран на средното образователно равнище за даден вид заетост.

Посочени са и следните *практико-приложни приноси*:

5. Емпирична оценка на неокласическият модел на растежа с човешки капитал, разработен от Менкю, Ромър и Уейл при липса и при наличие на ограничения върху параметрите в модела за новите страни членки на ЕС от Централна и източна Европа (2000-2016г.), както и за икономиката на Исландия (2000-2015г.).

6. Систематичен анализ на научните публикации в базите данни с научна литература Скопус и Уеб ъф Сайнс в периода 1996-2019, даващи емпирични оценки на ефекта на човешкия капитал (образованието) върху съвкупната активност и растежа в новите страни членки на ЕС от Централна и Източна Европа.

7. Емпирична оценка на влиянието на изучаването на чужди езици в средното училище като един от показателите за качеството на работната сила върху съвкупната активност в европейските страни.

8. Систематизация на основните теоретични постановки в сферата на многонационалното предприятие и анализ на обхванен емпиричен материал за преките чуждестранни инвестиции и прилаганите практики в дейността на многонационалната корпорация.

9. Разработване на методика за оценка на необходимостта, приложимостта и ефекта на технологична иновация и приложението ѝ в две реални организации – публична организация и производствено предприятие.

Приемам всички изведени приносни моменти от кандидата. Считам, че те са лично дело на автора и са актуални и значими за теорията и практиката и биха могли да се отнесат преди всичко към обогатяване, конкретизиране и прецизиране на съществуващи научни знания. Тук могат да се открият приносите в областта на доразвитие на теорията на човешкия капитал и механизмите на влияние върху икономическия растеж, изследвания в сферата на многонационалните корпорации, микроикономическата проблематика и др.

От представената в документите на доц. д-р Мария Нейчева справка за цитиранията на кандидата в публикации на други учени се установява, че тя е цитирана общо 10 пъти, в т.ч. 9 бр. в научни издания, реферирани и

индексирани в световноизвестни бази данни с научна информация или в монографии и колективни томове, 1 бр. цитирани в монографии и колективни томове с научно рецензиране.

От тук може да се направи изводът, че публикациите на доц. Нейчева са добре известни и познати на научната общност.

IV. Оценка на оригиналността на представените трудове и на достоверността на представените научни данни

Публикациите на доц. д-р Мария Нейчева са посветени на интересни, актуални и сложни икономически проблеми. Това позволяват в по-голяма степен да се демонстрира задълбоченост, да се приложи по-силна научна аргументация и да се открий по-убедително личното мнение.

Считам, че представените трудове са оригинални и достоверни и не съм установил случаи на плагиатство.

V. Критични бележки и препоръки

Нямам критични бележки. Позволявам си да дам на кандидата за академичната длъжност „професор” препоръка:

В бъдеще да разшири обхвата на научните изследвания, като насочи вниманието си към други специфични фактори, оказващи влияние върху икономическия растеж. Това ще позволи да се направи анализ и съпоставка по отношение на посоката и степента на влияние на различните фактори на растежа.

Препоръката ми не е от такова естество, че да променя общото ми положително мнение за научноизследователската работа на доц. д-р Мария Нейчева. Тя представлява по-скоро насока за разширяване на творческия хоризонт.

VI. Заключение

Като обобщение, изразявам своята висока положителна оценка за научно-изследователската работа на доц. д-р Мария Иванова Нейчева. Считам, че разработваните проблеми са актуални за теорията, необходими и полезни за практиката. Научните резултати са постигнати на основата на високо ниво на ерудираност и познаване на съвременните методологически подходи. Изпълнени са всички предвидени в Закона за развитието на академичния състав в Република България и в съответните правилници изисквания за заемане на академичната длъжност „професор“.

В качеството ми на член на научното жури с убеденост заявявам, че гласувам положително, доц. д-р Мария Иванова Нейчева да заеме академичната длъжност „ПРОФЕСОР” в област на висше образование: 3. Социални, стопански и правни науки, професионално направление: 3.8. Икономика (Микроикономика, Макроикономика, Човешки капитал).

Дата
16.07.2021 г.

Член на научното жури:
доц. д-р Милен Велев